

บทที่ 5

สรุปและข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผลการศึกษา

ก่อนการเกิดวิกฤตทางเศรษฐกิจกลางปี 2540 ประเทศไทยได้เปิดเสรีทางการเงินจึงมีผลให้มีเงินจากต่างประเทศไหลเข้าสู่ประเทศไทยมากขึ้นและหนี้ต่างประเทศของภาคธนาคารเพิ่มขึ้นสูงรวมทั้งทำให้ธนาคารในประเทศปล่อยสินเชื่อมากและปล่อยง่ายโดยมีอัตราดอกเบี้ยต่ำเนื่องจากมีเม็ดเงินหมุนเวียนในระบบเศรษฐกิจมากเกินไป ตั้งแต่วันที่ 2 กรกฎาคม 2540 ประเทศไทยประกาศเปลี่ยนแปลงระบบการแลกเปลี่ยนเงินตราจากระบบตรึงเงินเป็นแบบลอยตัว แต่ค่าเงินบาทยังมีความผันผวนรุนแรงอย่างต่อเนื่อง เกิดการไหลออกของเงินทุนต่างประเทศและการทรุดตัวของภาวะเศรษฐกิจ เมื่อนักลงทุนและเจ้าหนี้ต่างประเทศขาดความเชื่อมั่นต่อเศรษฐกิจไทยทำให้เกิดเงินทุนไหลออกอย่างต่อเนื่อง มีเม็ดเงินหมุนเวียนในประเทศน้อยเกิดการขาดสภาพคล่องทางการเงินในประเทศและอัตราดอกเบี้ยสูงและปัญหาสินเชื่อด้วยคุณภาพดั่งเช่น ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2540 ธนาคารกสิกรไทยและธนาคารกรุงไทยมีสินเชื่อด้วยคุณภาพจำนวน 105,379 ล้านบาท และ 148,412 ล้านบาท ตามลำดับ สำหรับภาระหนี้ต่างประเทศของประเทศไทย ณ สิ้นปี 2540 มียอดคงค้างรวมทั้งสิ้น 84,489 ล้านดอลลาร์ สรอ. ในจำนวนนี้เป็นหนี้ของภาครัฐบาล 17,166 ล้านดอลลาร์ สรอ. เท่ากับร้อยละ 20.32 ของหนี้ต่างประเทศทั้งสิ้นและหนี้ภาคเอกชน 67,323 ล้านดอลลาร์ สรอ. เท่ากับร้อยละ 79.68 ของหนี้ต่างประเทศทั้งสิ้น โดยหนี้ต่างประเทศภาคเอกชนแยกเป็นหนี้ภาคธุรกิจที่ไม่ใช่ธนาคาร 29,080 ล้านดอลลาร์ สรอ. เท่ากับร้อยละ 43.19 ของหนี้ภาคเอกชนทั้งสิ้น และหนี้ภาคธนาคารที่นำมาปล่อยกู้ต่อในประเทศ 38,243 ล้านดอลลาร์ สรอ. เท่ากับร้อยละ 56.81 ของหนี้ภาคเอกชนทั้งสิ้น โดยที่ภาคธนาคารมีภาระหนี้ต่างประเทศสูงมากถึง 38,243 ล้านดอลลาร์ สรอ. เท่ากับ 1.5 ล้านดอลลาร์ บาท ณ อัตราแลกเปลี่ยน 40 บาท ต่อดอลลาร์ สรอ. หนี้ภาคธนาคารจำนวนมากหาดังกล่าวมีผลกระทบต่อระบบการประกอบธุรกิจ ระบบสถาบันการเงินและความมั่นคงทางการเงินของประเทศโดยรวม ซึ่งจะต้องดำเนินการแก้ไขโดยรีบด่วน จึงทำให้ระบบสถาบันการเงินในปัจจุบันประสบปัญหาไม่สามารถปล่อยสินเชื่อเพื่อหล่อเลี้ยงระบบเศรษฐกิจได้ แม้ว่ารัฐบาลจะได้ผ่อนคลายนโยบายการเงินและการคลังมาอย่างต่อเนื่องและอัตราดอกเบี้ยจะค่อย ๆ ลดลงแล้วก็ตามแต่เม็ดเงินที่รัฐบาลได้ปล่อยเข้าสู่ระบบเศรษฐกิจก็ยังไม่ถ่ายเทไปยังภาคเศรษฐกิจที่แท้จริงเนื่องจากระบบสถาบันการเงินไม่สามารถทำงานได้อย่างเต็มประสิทธิภาพและผนวกกับโอกาสในการระดมทุนของธุรกิจไทยจากตลาดเงินและตลาดทุนต่างประเทศได้หดตัวลงอย่างมาก

หลังจากที่ประเทศไทยและประเทศอื่นในภูมิภาคประสบภาวะวิกฤตเศรษฐกิจ ปัญหาดังกล่าวได้ส่งผลให้ผู้ผลิตและผู้บริโภคขาดสภาพคล่องอย่างรุนแรง โดยเฉพาะอย่างยิ่งขาดสินเชื่อที่จะนำมาใช้ปรับโครงสร้างการผลิต ทำให้เป็นอุปสรรคสำคัญต่อการดำเนินนโยบายกระตุ้นเศรษฐกิจของรัฐบาล

การให้สินเชื่อในแง่สถาบันการเงิน หมายถึงบริการชนิดหนึ่งของสถาบันการเงินที่ก่อให้เกิดรายได้หลักแก่สถาบันการเงิน และมีความสำคัญที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบกระเทือนต่อระบบธุรกิจของชุมชนเป็นอย่างยิ่งด้วย โดยเป็นความเชื่อถือและไว้วางใจระหว่างบุคคล 2 ฝ่ายในการที่จะให้เงินไปใช้ก่อน โดยมีสัญญากำหนดเงื่อนไขและเงื่อนไขเวลาการชำระคืนในอนาคตและสิ่งที่ย้ายผู้ให้สินเชื่อจะต้องรับภาระตามมาคือความเสี่ยง ดังนั้นสินเชื่อนอกจากจะต้องตั้งอยู่บนรากฐานของความเชื่อถือแล้วยังต้องอาศัยหลักประกันซึ่งอาจเป็นได้ทั้งบุคคลหรือหลักทรัพย์ และความสามารถในการให้สินเชื่อหมายถึงการที่ธนาคารพาณิชย์ต้องมีเงินกองทุนทั้งสิ้นต่อสินทรัพย์เสี่ยงขั้นต่ำในอัตราร้อยละ 8.5 หรือปล่อยสินเชื่อได้ไม่เกิน 11.76 เท่า ของเงินกองทุนตามเกณฑ์ที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนด จึงจะสามารถรองรับผลขาดทุนจากการดำเนินงานและค่าใช้จ่ายที่เกิดจากการต้องกันเงินสำรองสำหรับสินเชื่อจัดชั้นตามอัตราการกันเงินสำรองที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนดซึ่งมีผลกระทบทำให้เงินกองทุนลดลง ถ้าธนาคารพาณิชย์ต้องการขยายสินทรัพย์เสี่ยงซึ่งส่วนใหญ่เป็นการให้สินเชื่อและอาจเป็นหนี้ NPL ได้ ธนาคารพาณิชย์ก็ต้องขยายเงินกองทุนเพิ่มขึ้น ดังนั้นการค้นคว้าอิสระฉบับนี้จึงได้ทำการศึกษาถึงผลกระทบของวิธีการแก้ไขปัญหานี้ภาคธนาคารที่มีต่อความสามารถในการให้สินเชื่อระหว่างปี พ.ศ. 2540 - 2541 โดยได้แบ่งการศึกษาออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนแรกเป็นการศึกษาถึงการแก้ไขปัญหานี้ภาคธนาคารที่มีต่อความสามารถในการให้สินเชื่อระหว่างปี พ.ศ. 2540-2541 ผลการศึกษาพบว่าธนาคารพาณิชย์เป็นภาคการเงินที่มีบทบาทและความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศ แต่ธนาคารพาณิชย์เป็นสถาบันการเงินประเภทหนึ่ง que ดำเนินธุรกิจ โดยต้องการกำไรเป็นสิ่งจูงใจของผู้ลงทุนซื้อหุ้นธนาคาร ดังนั้น บริหารธนาคารพาณิชย์ต้องบริหารแหล่งที่มาของเงินทุนคือเงินที่รับฝาก เงินกู้ยืมและทุน โดยการใช้ไปในการถือครองสินทรัพย์ที่ก่อให้เกิดรายได้สูงสุด ซึ่งส่วนใหญ่ได้แก่การให้สินเชื่อแก่ภาคเศรษฐกิจต่าง ๆ ของประเทศที่ต้องการเงินทุนไปลงทุนเพื่อประกอบธุรกิจหรือใช้เงินเพื่อการบริโภค โดยมีอัตราดอกเบี้ยเป็นผลตอบแทนแก่เจ้าของเงินทุน ซึ่ง ณ สิ้นปี พ.ศ. 2539 พบว่าแหล่งที่มาของเงินทุนของธนาคารพาณิชย์เป็นเงินฝากมากที่สุดถึง 3,857 พันล้านบาท รองลงมาได้แก่เงินกู้ยืม 472 พันล้านบาท และทุนจากส่วนผู้ถือหุ้น 421 พันล้านบาท ส่วนแหล่งใช้ไปของเงินทุนเกือบทั้งหมดก็คือการให้สินเชื่อเท่ากับจำนวน 4,329 พันล้านบาท จากภาวะเศรษฐกิจไทยที่เลวร้ายในปี พ.ศ. 2540 ส่งผล

กระทบต่อภาคเศรษฐกิจทุกแขนงของประเทศ ไม่ว่าจะเป็นภาคการเงินและภาคการผลิต เกิดภาวะเศรษฐกิจถดถอย ปัญหาความไม่มั่นคงของสถาบันการเงินและปัญหาความไม่มั่นใจของเจ้าหน้าที่ต่างประเทศต่อความสามารถในการชำระหนี้สินที่มีเป็นจำนวนมากของภาคเอกชนไทย ตลอดจนการใช้เงินทุนสำรองเงินตราต่างประเทศเข้าปกป้องค่าเงินบาทจากการโจมตีค่าเงินบาทของนักเก็งกำไร จนฐานะทุนสำรองของทางการไทยเหลืออยู่ในระดับที่เป็นอันตราย และรัฐบาลไทยจึงต้องประกาศค่าเงินบาทลอยตัวเมื่อวันที่ 2 กรกฎาคม 2540 และขอรับความช่วยเหลือทางการเงินและวิชาการจาก IMF เมื่อวันที่ 14 สิงหาคม 2540 ซึ่งรัฐบาลไทยมีพันธกรณีต้องปฏิบัติตามเป้าหมายเศรษฐกิจและการปฏิรูประบบสถาบันการเงินตามกรอบที่ตกลงกับ IMF ในหนังสือแสดงเจตจำนงขอรับความช่วยเหลือฉบับต่างๆ

ความสามารถในการให้สินเชื่อของธนาคารพาณิชย์จึงขึ้นอยู่กับมาตรการต่างๆที่ทางรัฐบาลกำหนดออกมาใช้บังคับต่อธนาคารพาณิชย์ ภายใต้กรอบที่ตกลงไว้กับ IMF ซึ่งได้แก่การจำกัดการขยายสินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ไทยไม่ให้เกิดกว่าอัตราส่วนเงินกองทุนต่อสินทรัพย์เสี่ยง หลักเกณฑ์การจัดชั้นหนี้และการกันเงินสำรองเพื่อหนี้สงสัยจะสูญ การประណอหนี้ NPL โดยวิธีการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ แผนฟื้นฟูระบบสถาบันการเงิน โดยรัฐบาลช่วยเหลือเพิ่มทุนเพื่อให้ธนาคารพาณิชย์สามารถปล่อยสินเชื่อได้ตามมาตรการ 14 สิงหาคม 2541

ส่วนที่สอง เป็นการศึกษาถึงผลกระทบของวิธีการแก้ไขปัญหานี้ภาคธนาคารที่มีต่อความสามารถในการให้สินเชื่อ โดยนำปัจจัยที่จะมีผลกระทบต่อความสามารถในการให้สินเชื่อมาศึกษาได้แก่ อัตราส่วนเงินกองทุนทั้งสิ้นต่อสินทรัพย์ถ่วงน้ำหนักตามความเสี่ยงการประណอหนี้ของธนาคารพาณิชย์ไทย ซึ่งประกอบด้วยการขยายตัวของสินทรัพย์จัดชั้น การจัดชั้นสินทรัพย์และการกันเงินสำรองเพื่อหนี้สงสัยจะสูญ แนวโน้มอัตราดอกเบี้ยเงินให้สินเชื่อ อัตราส่วนความสำเร็จในการประណอหนี้ต่อยอดหนี้ NPL ทั้งสิ้นและแผนฟื้นฟูระบบสถาบันการเงินตามมาตรการ 14 สิงหาคม 2541 เฉพาะมาตรการช่วยเหลือเพิ่มทุนให้ธนาคารพาณิชย์ ได้แก่ อัตราส่วนจำนวนกันไว้เพื่อหนี้สงสัยจะสูญต่อเงินให้สินเชื่อ อัตราส่วนหนี้สินรวมต่อส่วนผู้ถือหุ้นและอัตราส่วนผู้ถือหุ้นต่อสินทรัพย์รวม โดยอาศัยวิธีเชิงพรรณนากับข้อมูลทุติยภูมิผลการศึกษาพบว่าอัตราส่วนเงินกองทุนทั้งสิ้นต่อสินทรัพย์ถ่วงน้ำหนักตามความเสี่ยงการขยายตัวของสินทรัพย์จัดชั้น การจัดชั้นสินทรัพย์และการกันเงินสำรองเพื่อหนี้สงสัยจะสูญ อัตราส่วนจำนวนกันไว้เพื่อหนี้สงสัยจะสูญต่อเงินให้สินเชื่อ อัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนผู้ถือหุ้นและอัตราส่วนของผู้ถือหุ้นต่อสินทรัพย์รวม ต่างส่งผลกระทบต่อความสามารถในการให้สินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ เนื่องจากความจำเป็นที่ธนาคารพาณิชย์ต้องกันเงินสำรองเพื่อหนี้สงสัยจะสูญเพิ่มขึ้น ตามหลักเกณฑ์การจัดชั้นสินทรัพย์และการกันเงินสำรองให้ครบถ้วนที่เข้มงวดภายในปี 2543 ภายใต้ภาวะเศรษฐกิจที่ถดถอยและคุณ

ภาพของสินเชื่อที่เสื่อมลงในช่วงปี 2540-2541 ในขณะที่แนวโน้มอัตราดอกเบี้ยเงินให้สินเชื่อที่ลดลง มีผลต่อความสำเร็จในการประนอมหนี้ทำให้ NPL ลดลง และอัตราส่วนความสำเร็จในการประนอมหนี้ NPL ต่อยอดหนี้ NPL ทั้งหมดเพิ่มขึ้น มีผลกระทบในเชิงบวกต่อความสามารถในการให้สินเชื่อเพราะการประนอมหนี้สำเร็จและ NPL ลดน้อยลงทำให้ธนาคารพาณิชย์กักเงินสำรองน้อยลง ผลการศึกษาพบว่า อัตราส่วนเงินกองทุนทั้งสิ้นต่อสินทรัพย์ถ่วงน้ำหนักตามความเสี่ยง ณ สิ้นปี 2541 ของกลุ่มธนาคารพาณิชย์ที่รัฐบาลไม่ได้เข้าแทรกแซง 8 ธนาคาร ทุกธนาคารมีอัตราส่วนเกินร้อยละ 8.5 ยกเว้นเพียงธนาคารเดียว คือ ธนาคารนครชน ไม่สามารถดำรงอัตราส่วนถึงร้อยละ 8.5 แสดงถึงความสามารถของกลุ่มธนาคารพาณิชย์เอกชนที่รัฐบาลไม่ได้เข้าแทรกแซงในอันที่จะขยายสินเชื่อเพิ่มขึ้น ได้ส่วนกลุ่มธนาคารพาณิชย์ที่รัฐบาลได้เข้าแทรกแซง 6 ธนาคาร ณ สิ้นปี 2541 เหลือเพียงธนาคารแหลมทอง (รัตนสิน) เพียงธนาคารเดียวที่มีอัตราส่วนเกินร้อยละ 8.5 แสดงถึงความสามารถของกลุ่มธนาคารพาณิชย์ 1 ธนาคาร ที่รัฐบาลได้เข้าแทรกแซงที่จะขยายสินเชื่อเพิ่มได้ สำหรับกลุ่มธนาคารพาณิชย์ของรัฐบาลคือ ธนาคารกรุงไทย มีอัตราส่วนเกินร้อยละ 8.5 แสดงถึงความสามารถในการขยายสินเชื่อเพิ่มได้ เมื่อรวมทุกกลุ่มธนาคารพาณิชย์แล้ว พบว่ามี 9 ธนาคาร ที่สามารถขยายสินเชื่อเพิ่มได้ ส่วนผลสำเร็จของการประนอมหนี้ของธนาคารพาณิชย์ไทยผลการศึกษาพบว่า แนวโน้มการขยายตัวของสินทรัพย์จัดชั้นเริ่มมีการขยายตัวลดลงตั้งแต่งวดการบัญชี มิถุนายน 2541 โดยกลุ่มธนาคารพาณิชย์ที่รัฐบาลไม่ได้เข้าแทรกแซงมีการขยายตัวของสินทรัพย์จัดชั้นน้อยที่สุดเหลือเพียงร้อยละ 0.94 ในงวดการบัญชี มิถุนายน 2542 กลุ่มธนาคารพาณิชย์ที่รัฐบาลได้เข้าแทรกแซงสินทรัพย์จัดชั้นขยายตัวร้อยละ 58.91 และกลุ่มธนาคารพาณิชย์ของรัฐบาลสินทรัพย์จัดชั้นขยายตัวร้อยละ 22.03 สินทรัพย์จัดชั้นและการกักเงินสำรองเพื่อหนี้สงสัยจะสูญ ณ สิ้นปี 2541 พบว่า ระบบธนาคารพาณิชย์ไทยสามารถกักเงินสำรองเพื่อหนี้สงสัยจะสูญได้ร้อยละ 52.12 จากที่ต้องกักสำรองขั้นต่ำร้อยละ 20 ตามเกณฑ์ที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนด โดยกลุ่มธนาคารพาณิชย์ที่รัฐบาลไม่ได้เข้าแทรกแซงเร่งกักเงินสำรองได้ถึงร้อยละ 59.29 กลุ่มธนาคารพาณิชย์ที่รัฐบาลได้เข้าแทรกแซงกักเงินสำรองได้ร้อยละ 62.73 และกลุ่มธนาคารพาณิชย์ของรัฐบาลกักเงินสำรองได้ร้อยละ 37.87 สำหรับแนวโน้มอัตราดอกเบี้ยเงินให้สินเชื่อหลังมาตรการ 14 สิงหาคม 2541 มีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่องมีผลส่งเสริมผลสำเร็จการประนอมหนี้ของธนาคารพาณิชย์โดยวิธีการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ โดยอัตราส่วนความสำเร็จในการประนอมหนี้ยอดหนี้ NPL ทั้งหมดของระบบธนาคารพาณิชย์ไทยมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นจากอัตราร้อยละ 6.02 ในเดือนธันวาคม 2541 เป็นร้อยละ 28.66 ในเดือนกันยายน 2542 อย่างไรก็ตามการประนอมหนี้สำเร็จที่เพิ่มมากขึ้นดังกล่าวยังไม่สามารถทำให้การขยายตัวของสินเชื่อเพิ่มขึ้นโดยพบว่า ระบบธนาคารพาณิชย์ไทยมีการหดตัวของสินเชื่อจาก 4.9 ล้านล้านบาท ณ สิ้นไตรมาสธันวาคม 2540 เหลือเพียง 4.5 ล้าน

ล้านบาท ในไตรมาสมิถุนายน 2542 หรือลดลงร้อยละ 8.16 โดยมีการหดตัวของกลุ่มธนาคารพาณิชย์ทุกกลุ่ม ส่วนอัตราส่วนจำนวนกันไว้เพื่อหนี้สงสัยจะสูญต่อเงินให้สินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ไทยพบว่า ธนาคารพาณิชย์ต้องกันเงินสำรองเพิ่มจำนวนมากขึ้นในขณะที่ไม่มีการขยายสินเชื่อเพิ่มซึ่งส่งผลกระทบต่อเงินกองทุนของธนาคารให้ลดน้อยลงและต้องดำเนินการเพิ่มทุนโดยกลุ่มธนาคารพาณิชย์ที่รัฐบาล ไม่ได้เข้าแทรกแซงได้แก่ธนาคารนครธนไม่สามารถเพิ่มทุนได้จนเงินกองทุนติดลบและรัฐบาลได้เข้าแทรกแซงในที่สุด และมีเพียง 1 ธนาคาร ที่ได้ขอรับความช่วยเหลือเพิ่มเงินกองทุนขั้นที่ 1 และ 2 จากรัฐบาล ตามมาตรการ 14 สิงหาคม 2541 สำหรับอัตราส่วนแสดงหนี้สินรวมต่อส่วนผู้ถือหุ้นระบบธนาคารพาณิชย์มีอัตราเพิ่มขึ้นมากจากร้อยละ 11.26 เท่าในไตรมาสมีนาคม 2540 เพิ่มขึ้นร้อยละ 16.86 เท่า ในไตรมาสมิถุนายน 2542 เนื่องจากหนี้สินที่เป็นเงินฝากเพิ่มขึ้นในขณะที่ส่วนของผู้ถือหุ้นลดลงส่วนอัตราส่วนผู้ถือหุ้นต่อสินทรัพย์รวมมีแนวโน้มลดต่ำลงจากร้อยละ 8.16 ในไตรมาสมีนาคม 2540 ลดลงเหลือเพียงร้อยละ 5.94 ในไตรมาสมิถุนายน 2542 แสดงถึงทุนจากผู้ถือหุ้นลดน้อยลงมากเมื่อเทียบกับสินทรัพย์ เมื่อพิจารณาจากอัตราส่วนทางการเงินทั้ง 3 อัตรา พบว่ามีเพียงธนาคารไทยพาณิชย์ที่เข้าโครงการช่วยเพิ่มทุนตามมาตรการ 14 สิงหาคม 2541 และธนาคารนครธนไม่สามารถเพิ่มทุนได้ ส่วนอีก 6 ธนาคารพาณิชย์เอกชนที่เหลือไม่เข้าโครงการตามมาตรการ 14 สิงหาคม 2541 ดังนั้น วัตถุประสงค์ของรัฐบาลตามมาตรการช่วยเพิ่มทุนเพื่อให้ธนาคารพาณิชย์มีทุนเพียงพอในการปล่อยสินเชื่อเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจจึงยังไม่ประสบผลตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการ

จากผลการศึกษาในส่วนที่สองพบว่าระบบธนาคารพาณิชย์ไทยมี 9 ธนาคาร ที่มีอัตราส่วนเงินกองทุนต่อสินทรัพย์ถ่วงน้ำหนักตามความเสี่ยงเกินกว่าร้อยละ 8.5 แสดงว่าธนาคารดังกล่าวยังสามารถให้สินเชื่อเพิ่มขึ้นได้ แต่เมื่อพิจารณาผลสำเร็จในการระดมหนี้พบว่าการระดมหนี้สำเร็จร้อยละ 28.66 ของ NPL ณ สิ้นไตรมาสกันยายน 2542 และการให้สินเชื่อของระบบธนาคารพาณิชย์ยังไม่เพิ่มขึ้น นอกจากนี้จากการที่ธนาคารพาณิชย์ต้องกันเงินสำรองเพื่อหนี้สงสัยจะสูญเพิ่มขึ้นเมื่อเทียบกับเงินให้สินเชื่อ ภาระหนี้สินรวมต่อส่วนผู้ถือหุ้นที่มีอัตราส่วนเพิ่มขึ้นและส่วนผู้ถือหุ้นต่อสินทรัพย์รวมที่มีอัตราลดลง แสดงถึงความจำเป็นในการเพิ่มทุนของธนาคารพาณิชย์เป็นระยะ ๆ เพื่อไม่ให้ต่ำกว่าเกณฑ์ร้อยละ 8.5 ตามที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนด จนกระทั่งธนาคารนครธนมีอัตราต่ำกว่าเกณฑ์จนถูกรัฐบาลเข้าแทรกแซง และมีเพียงธนาคารไทยพาณิชย์แห่งเดียวที่เข้าโครงการช่วยเพิ่มทุนตามมาตรการ 14 สิงหาคม 2541 โดยธนาคารพาณิชย์เอกชนที่เหลืออีก 6 ธนาคาร ได้พยายามเพิ่มทุนด้วยตนเอง แต่การขยายตัวของสินเชื่อของระบบธนาคารพาณิชย์ไทยเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจยังไม่เพิ่มขึ้นตามวัตถุประสงค์ของมาตรการ 14 สิงหาคม 2541

ระบบธนาคารพาณิชย์ไทยต้องประสบแรงกดดันจากหลักเกณฑ์ที่เข้มงวดในปี 2540 - 2541 จากการนับระยะเวลาการค้างชำระดอกเบี้ยหรือต้นเงิน 12 เดือน เป็นสินเชื่อจัดชั้นต่ำกว่ามาตรฐานลงมาเหลือเพียง 6 เดือน และ 3 เดือน ตามลำดับ โดยมีประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยให้ธนาคารพาณิชย์กันเงินสำรองเพื่อหนี้สงสัยจะสูญรายงวดครึ่งปี ตั้งแต่งวดการบัญชีธันวาคม 2541 - ธันวาคม 2543 โดยกำหนดอัตราขั้นต่ำให้กันเงินสำรองเพื่อหนี้สงสัยจะสูญให้เพิ่มขึ้นร้อยละ 20 ทุกงวดการบัญชีและการให้ธนาคารพาณิชย์ต้องกันเงินสำรองเพื่อหนี้สงสัยจะสูญของสินเชื่อจัดชั้นปกติและจัดชั้นต่ำกว่าถึงเป็นพิเศษก่อนหักมูลค่าหลักประกันเพื่อให้ธนาคารพาณิชย์มีความมั่นคงตามมาตรฐานสากล สร้างแรงกดดันและทำให้ธนาคารพาณิชย์ต้องเร่งกันเงินสำรองเพื่อหนี้สงสัยจะสูญมากขึ้น ซึ่งทำให้มีผลในเชิงลบต่อส่วนของผู้ถือหุ้น ซึ่งทำให้อัตราส่วนของสินทรัพย์เสี่ยงต่อทุนลดลงไปสู่ระดับต่ำกว่ามาตรฐาน BIS อย่างไรก็ตามภายหลังการดำเนินนโยบายการระดมหนี้โดยวิธีการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ ยอกเงินให้สินเชื่อที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้เริ่มลดลงตามลำดับและนโยบายของรัฐบาลตามแผนฟื้นฟูระบบสถาบันการเงินตามมาตรการ 14 สิงหาคม 2541 สามารถช่วยให้ธนาคารไทยพาณิชย์เพิ่มทุนได้

ส่วนที่สาม เป็นการศึกษาถึงผลกระทบของปัจจัยที่มีผลกระทบต่อความสามารถในการให้สินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ โดยศึกษาเฉพาะปัจจัยที่เป็นข้อมูลรายเดือนอันประกอบด้วยส่วนของผู้ถือหุ้น NPL และอัตราดอกเบี้ยเงินให้สินเชื่อลูกค้าทั่วไปในช่วงเวลาตั้งแต่มกราคม 2540-กันยายน 2542 มาประมาณสมการถดถอยเพื่อหาผลกระทบข้างต้น ผลการศึกษาพบว่า NPL และอัตราดอกเบี้ยเงินให้สินเชื่อลูกค้าทั่วไปสามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงของความสามารถในการให้สินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับความเชื่อมั่น 95% ในขณะที่ส่วนของผู้ถือหุ้น ไม่สามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงได้อย่างมีนัยสำคัญ โดย NPL ค่า $t = 5.798$ สามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงของความสามารถในการให้สินเชื่ออย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 เมื่อ NPL ลดลง 1 ล้านบาทจะมีผลทำให้ธนาคารพาณิชย์ขยายสินเชื่อได้เพิ่มขึ้น 0.170 ล้านบาท ซึ่งเป็นไปตามแนวคิด NPL ลดลงทำให้ธนาคารพาณิชย์กันเงินสำรองเพื่อหนี้สงสัยจะสูญลดลง ซึ่งจะทำให้เงินกองทุนของธนาคารพาณิชย์เพิ่มสูงขึ้น ธนาคารพาณิชย์ก็จะมีความสามารถในการให้สินเชื่อเพิ่มขึ้นได้นั่นเอง อัตราดอกเบี้ยเงินให้สินเชื่อลูกค้าทั่วไปค่า $t = 8.337$ สามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงของความสามารถในการให้สินเชื่ออย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 เมื่ออัตราดอกเบี้ยเงินให้สินเชื่อลูกค้าทั่วไปเพิ่มขึ้นร้อยละ 1 จะมีผลทำให้การให้สินเชื่อเพิ่มขึ้น 65,303.03 ล้านบาท เพราะธนาคารพาณิชย์จะมีรายได้เพิ่มมากขึ้นคู่กับความเสียหายสำหรับส่วนผู้ถือหุ้นไม่สามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงของความสามารถในการให้สินเชื่อได้อย่าง

มีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้เนื่องจากส่วนผู้ถือหุ้นช่วงเวลาที่ศึกษาเป็นภาวะที่ประเทศไทยอยู่ในช่วงภาวะวิกฤตเศรษฐกิจ ลูกหนี้ขาดความสามารถชำระหนี้หรือมีความสามารถชำระหนี้ได้แต่ไม่ชำระหนี้ทำให้ธนาคารพาณิชย์ต้องกันเงินสำรองเพื่อหนี้สงสัยจะสูญมากผิดปกติ ส่วนผู้ถือหุ้นจึงลดลงมากแต่ยอดคงค้างการให้สินเชื่อยังทรงตัวอยู่เนื่องจากยอดหนี้ NPL รวมทั้งมีธนาคารพาณิชย์ 9 ธนาคาร ที่สามารถดำรงอัตราส่วนเงินกองทุนต่อสินทรัพย์ถ่วงน้ำหนักตามความเสี่ยงเกินกว่าร้อยละ 8.5 แต่ในช่วงที่ภาวะเศรษฐกิจถดถอยจึงเข้มงวดในการปล่อยสินเชื่อเพิ่มขึ้นทั้งที่มีความสามารถในการให้สินเชื่อ

5.2 ผลการศึกษา

5.2.1 การศึกษาการแก้ไขปัญหานี้ภาคธนาคารระหว่างปี พ.ศ. 2540 - 2541 โดยอาศัยวิธีการศึกษาเชิงพรรณนา กับข้อมูลทุติยภูมิ ผลการศึกษาพบว่าความสามารถในการให้สินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ขึ้นอยู่กับมาตรการต่าง ๆ ที่รัฐบาลกำหนดใช้บังคับต่อธนาคารพาณิชย์ ภายใต้กรอบที่ตกลงไว้กับกองทุนการเงินระหว่างประเทศได้แก่อัตราส่วนเงินกองทุนต่อสินทรัพย์เสี่ยง หลักเกณฑ์การจัดชั้นหนี้ และการกันเงินสำรองเพื่อหนี้สงสัยจะสูญ การปรับปรุงโครงสร้างหนี้ และการช่วยเหลือเพิ่มทุนให้แก่ธนาคารพาณิชย์ตามแผนฟื้นฟูระบบสถาบันการเงินตามมาตรการ 14 สิงหาคม 2541 ของรัฐบาล

5.2.2 การศึกษาผลกระทบของวิธีการแก้ไขปัญหานี้ภาคธนาคารที่มีต่อความสามารถในการให้สินเชื่อโดยอาศัยวิธีการศึกษาเชิงพรรณนา กับข้อมูลทุติยภูมิ ผลการศึกษาพบว่าระบบธนาคารพาณิชย์ไทยต้องประสบแรงกดดันจากหลักเกณฑ์ที่เข้มงวดในปี 2540- 2541 จากการนับระยะเวลาการค้างชำระดอกเบี้ยหรือต้นเงิน 12 เดือน เป็นสินเชื่อจัดชั้นต่ำกว่ามาตรฐาน ลงมาเหลือเพียง 6 เดือน และ 3 เดือน ตามลำดับ โดยมีประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย ให้ธนาคารพาณิชย์กันเงินสำรองเพื่อหนี้สงสัยจะสูญรายงวดครึ่งปี ตั้งแต่งวดการบัญชี ธันวาคม 2541 - ธันวาคม 2543 โดยกำหนดอัตราขั้นต่ำให้กันเงินสำรองเพื่อหนี้สงสัยจะสูญให้เพิ่มขึ้นร้อยละ 20 ทุกงวดการบัญชี และการให้ธนาคารพาณิชย์ต้องกันเงินสำรองเพื่อหนี้สงสัยจะสูญของสินเชื่อจัดชั้นปกติและจัดชั้นกล่าวถึงเป็นพิเศษก่อนหักมูลค่าหลักประกันเพื่อให้ธนาคารพาณิชย์มีความมั่นคงตามมาตรฐานสากล สร้างแรงกดดันและทำให้ธนาคารพาณิชย์ต้องเร่งกันเงินสำรองเพื่อหนี้สงสัยจะสูญมากขึ้น ซึ่งทำให้มีผลในเชิงลบต่อส่วนของผู้ถือหุ้น ซึ่งทำให้อัตราส่วนของสินทรัพย์เสี่ยงต่อทุนลดลงไปสู่ระดับต่ำกว่ามาตรฐาน BIS อย่างไรก็ตาม ภายหลังจากดำเนินนโยบายการประนอมหนี้โดยวิธีการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ ยอดเงินให้สินเชื่อที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้เริ่มลดลง

ตามลำดับ และนโยบายของรัฐบาลตามแผนฟื้นฟูระบบสถาบันการเงินตามมาตรา 14 สิงหาคม 2541 สามารถช่วยให้ธนาคารพาณิชย์เพิ่มทุนได้

5.2.3 การศึกษาผลกระทบของปัจจัยที่มีต่อความสามารถในการให้สินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ไทยโดยอาศัยข้อมูลรายเดือน ได้แก่สินเชื่อที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้และอัตราดอกเบี้ยเงินให้สินเชื่อลูกค้าทั่วไปในช่วงเวลาดังแต่่มกราคม 2540 - กันยายน 2542 มาประมาณสมการถดถอยเพื่อหาผลกระทบข้างต้น ผลการศึกษาพบว่า สินเชื่อที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้และดอกเบี้ยเงินให้สินเชื่อลูกค้าทั่วไปสามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงของความสามารถในการให้สินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ได้อย่างมีนัยสำคัญ ณ ระดับความเชื่อมั่นที่ 95 % โดยสินเชื่อที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้เพิ่มขึ้นส่งผลให้ธนาคารพาณิชย์มีความสามารถในการให้สินเชื่อลดลง เพราะเงินกองทุนเสื่อมลงและอัตราดอกเบี้ยเงินให้สินเชื่อลูกค้าทั่วไปที่เพิ่มขึ้น ส่งผลให้ธนาคารพาณิชย์มีความสามารถในการให้สินเชื่อเพิ่มขึ้นเนื่องจากธนาคารพาณิชย์มีรายได้เพิ่มขึ้นคุ้มกับความเสีย

5.3 ข้อจำกัดในการศึกษา

5.3.1 ความสามารถในการให้สินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ขึ้นอยู่กับเงินกองทุนทั้งสิ้นต่อสินทรัพย์ถ่วงน้ำหนักตามความเสี่ยงไม่ต่ำกว่าอัตราที่กฎหมายกำหนดร้อยละ 8.5 แต่การหาความสัมพันธ์ของการให้สินเชื่อใช้ข้อมูลส่วนของผู้ถือหุ้นแทน

5.3.2 ข้อมูลการให้สินเชื่อรายเดือนนำมาจากรายการย่อแสดงสินทรัพย์หนี้สิน(ร.พ. 1.1)รายเดือนที่หักยอดค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญแล้วทำให้ยอดสินเชื่อต่ำกว่าที่ธนาคารพาณิชย์ได้ปล่อยสินเชื่อไป

5.3.3 ข้อมูลรายได้ประชาชาติ(GDP)รายเดือนยังไม่มีการประกาศเป็นทางการจึงยังไม่สามารถนำมาทำการศึกษาร่วมกับตัวแปรตัวอื่นๆได้

5.4 ข้อเสนอแนะ

ภายใต้แนวความคิดที่จะให้ธนาคารพาณิชย์เข้าสู่เกณฑ์มาตรฐานสากลเป็นที่ยอมรับของนานาชาติและเพื่อให้ธนาคารพาณิชย์ไทยสามารถแข่งขันกับคู่แข่งภายใต้การเปิดเสรีการค้าขององค์การการค้าโลกและที่สำคัญอย่างยิ่งคือ ให้ธนาคารพาณิชย์ไทยสามารถทำหน้าที่ในการให้บริการทางการเงินแก่ประชาชนต่อไป เมื่ออัตราดอกเบี้ยในระบบการเงินลดต่ำลงเนื่องจากสภาพคล่องทางการเงินในระบบมีมาก ธนาคารพาณิชย์ควรเร่งระดมหนี้โดยการปรับปรุงโครงสร้างหนี้เพื่อลดหนี้ NPL ลงหรือ โดยการจัดตั้งบริษัทบริหารสินทรัพย์เพื่อแยกหนี้ NPL ออกไปบริหารรวมทั้งการร่วมกับพันธมิตรทั้งในประเทศและต่างประเทศร่วมทุนเพื่อสร้างความแข็งแกร่ง

แกร่งทางการเงินเพื่อรองรับการแข่งขันและอัตราส่วนเงินกองทุนต่อสินทรัพย์เสี่ยงเพื่อให้ธนาคารพาณิชย์ไทยบรรลุสู่เป้าหมายดังกล่าวจะต้องประสบปัญหาและอุปสรรคอย่างมาก โดยที่ธนาคารพาณิชย์จะต้องปรับองค์กรและต้องอาศัยเวลาและธนาคารแห่งประเทศไทยเองต้องทำหน้าที่สอดส่องดูแลธนาคารพาณิชย์อย่างใกล้ชิด โดยเป็นผู้ที่คอยให้การสนับสนุนธนาคารพาณิชย์ ไม่ใช่ทำหน้าที่คอยแต่จะกำกับและตรวจสอบธนาคารพาณิชย์อย่างเข้มงวด กฎเกณฑ์ของธนาคารแห่งประเทศไทยที่ออกมาใช้บังคับต่อธนาคารพาณิชย์ต้องทยอยออกมาและให้ธนาคารพาณิชย์ได้มีเวลาปรับตัวก่อน เนื่องจากต้องยอมรับว่าสถานการณ์เศรษฐกิจและสังคมในยุคนี้เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วมาก มิฉะนั้นสังคมจะกล่าวหาว่าการปฏิบัติต่อธนาคารพาณิชย์ไทยที่เข้มงวดเป็นการผลักดันการขยายธนาคารพาณิชย์ไทยเพื่อเอื้อประโยชน์ต่อชาวต่างชาติมาครอบงำธุรกิจของคนไทย นอกจากนั้นการปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของกองทุนการเงินระหว่างประเทศของรัฐบาลไม่ยืดหยุ่น รัฐบาลไทยจึงควรมีความยืดหยุ่นต่อธนาคารพาณิชย์ไทยในฐานะที่เป็นผู้คอยให้การดูแลและสนับสนุน เพื่อให้ธนาคารพาณิชย์ไทยสามารถดำรงอยู่อย่างมั่นคงต่อไปได้และสามารถกลับมาทำหน้าที่เป็นสื่อกลางทางการเงิน โดยเฉพาะความสามารถในการให้สินเชื่อต่อไป